

Troldspejlet

Medlemsblad for Karin Michaëlis Selskabet nr. 30 – maj 2017

En lille udfordring af de nederste lag
Kirsten Klitgård: Nogle dedikationer

De nederste lag

Vi har på årsmødet talt om billeder i Beverley Driver Eddys besiddelse, som måske havner på Stadsarkivet i Randers. Et af billederne – det er vel en blyanttegning – er gengivet ovenfor.

Jeg var stærkt begejstret, da jeg så billedet: alle de mulige fortolkninger, alle de associationer til tekster. Jeg tænkte straks på nedenstående tekst, som I måske husker fra ”Skriftens Vagabond.” Nej, tænkte jeg, da jeg næsten havde fortolkninger, tanker, formuleringer klar i hovedet – lad os høre andre. Altså giv os alle del i dine tanker, dine indfald og overvejelser om billede og tekst og

forbindelser mellem dem. Send en halv side til mig (kekas@mail.dk), og næste Troldspejl indeholder bl.a. (forhåbentlig) masser af små indlæg fra jer. Her er teksten med venlige hilsener. Keld

Inge laa med den nøgne Overkrop udad Gavlvinduet. Hun havde sat sig for ikke at vige, før Maanen havde skinnet paa begge hendes smaa Brystvorter, og nu skulde det vise sig, hvem der var stærkest, hun eller den modbydelige Maane. Hun snuste ind gennem Næsen, neden under hende stak Granerne Top ved Top, ikke grønne som ved Dag, men graahvide i Maanelyset. Det var der, netop dernede, Folk gik og hængte sig. Ikke i Granerne, men i de andre Træer. Hun kunde lide, at en Mand, en stor, stolt, smuk Mand skulde hænge sig for hendes Skyld. Maaske vilde hun i sidste Øjeblik skære ham ned. Maaske, kom an paa! Men ikke, hvis han hang med Tungen ud af Munden og saa led ud, aldrig i Evigheders Evighed. Olga Wimmelman sagde, at selv det hæsligste Mandfolk kunde faa ligesaamange Kvinder at gifte sig med, han bare vilde. Ikke hende! Puh, hun var møjsulten. Det borede og sugede i Mellemgulvet, eller hvad det hed af Sult, men nøjes med det tørre Rugbrød, som var det eneste, hun havde fundet i Spisekamret, ellers Tak! Hun kunde dy sig. Saa! Nu filede han paa Violinen dernede. Han havde sagtens drukket godt og maaske siden hen stukket sig med Sprøjten. Og saa havde hun bedt og tigget, til hun ogsaa fik en Sprøjtefuld og bagefter knælet for ham og kaldt ham Elskede! Elskede! ligesom paa Theateret. Foruden alt det andet, der hørte sig til, naar de havde det paa den Maner. Puh!

Inge struttede endnu mere frem med sine smaa Bryster, Maanen kom listende lumsk, langsomt. Mon hun engang blev ligesaadan og stak sig med Sprøjten og hverken brød sig om, at Børnene gik med Hælen ud af Strømperne og der ikke var en Bid Mad i Huset. Hun trak paa Skuldrene. Skæbnen...

Byen var nok omtrent faldet i Søvn. Sikke sjove Streger Tagene lavede paa Krys og Tvers. Gadelygterne saa ud, som om de oste. Langt ude skinnede Aaen. Med Fingren tegnede hun dens lange, bugtede Løb. Saadan et Sølvbaand kunde se pænt ud paa en sort Kjole. Af Fløj. Men saa skulde man ogsaa have sort Haar. Hvor Aaen hørte op, begyndte Havet. Havet laa om hele Verden. Inge slog ud med Armene: - Jeg vil have det alt sammen, alt, alt sammen... Jeg vil prøve hver en Ting. Ogsaa Fængsel... Hun stirrede Maanen ind i Ansigtet uden at slaa Øjnene ned. Hende skulde den ikke faa Bugt med, den forbandede Maane. Nej. - Lille Inge sød at se, to kan tænke mer end tre... Den fjøgede Sætning havde hun vel snart sagt en Million Gange og den kom igen og igen. Mon det ikke var Begyndelsen til at blive gal?

Ligemeget, i morgen tidlig, saa saare der blev lukket op, stak hun ned til Bager Bøvling og tog ligesaa mange Wienerbrød, hun kunde proppe i sig. Lad dem bare sige, at hendes Forældre skylder for de sidste fire Maaneder. Hvad rager det hende? Skal hun sulte af den Grund? Av! Bøvling var den sidste af Bagerne, hvis han ikke gav Kredit, ja hvad saa? Hvad saa?

Og ingen til at gøre rent og rede Seng og lave Mad. Hun havde ogsaa rendt sin Vej i Aninas Sted. Ingen Løn og saadan to voksne Mennesker. Men derfor behøvede hun ikke at raabe Rak, da hun gik. Rak! Anina havde længe truet. Hun havde ogsaa betroet Inge, at hvis hun gik til Politiet, kom de og tog Møblerne, for Løn gik frem for alt. Og tog Politiet Møblerne, hentede de ogsaa Børnene, sagde Anina, hvis det da ikke var Løgn. En Mand, der drikker, og en Kone, der lever af Cigaretter og Morfin...

Inges Far havde saa nok taget Anina om Skuldrene og sat hende udenfor Døren, hvor hun stod og

vrælede: Rak! Rak! Tyveknægt! Saadan en, der stjæler Lønnen fra en sølle Tjenestepige! Hvad han bildte sig ind.

Far var blevet hvidblaa i Ansigtet, og havde lukket Døren op og kylet Kufferten ud til hende. Mor sov væk fra det hele, og Kirsten vrælede, fordi hun hverken fik Morgenmad eller Skolemad med. Saa vaagnede Mor og tudede, at hun var dødsenssyg. Far gik sin Vej, han skaffede sig nok en bedre Middag paa Hotellet. Der var altid nogen, der gav ud paa ham. Selskabsmand, sagde de, et sært Ord. Blot fordi han saa saadan ud. Havde han været skrutrygget eller haft Mave, saa skulde vi se.

Maanen puslede hende i Haaret, saa det formelig kildede. Hun pustede opefter og det føg som Straaler af røden Guld. Saa førte hun Fingrene varsomt henover Brystvorterne, og kneb dem for rigtig at fornemme, hvordan det gjorde indeni dem. Bagefter kærtegnede hun dem, længe, længe, lige til Maanen gled henover dem. Kunde man ikke baade elske og hade paa samme Tid? Hvorfor ikke. Hun elskede Maanen og hun hadede den. Saa ond hun kunde blive, naar Maanen skinnede, og alle de sære Tanker man saa fik. Man blev en helt anden. Ligesom Tiden sprang fremad. Man blev som man vist nok blev, naar man var helt voksen og havde en Elsker.

Inge vilde nok have en Elsker. Men saameget vidste hun, at blive ham tro, det faldt hende ikke ind. Netop troløs. Hun vilde være troløs. Lad dem sørge sig ihjel. Lad dem dræbe hende. Troløs, vilde hun være. Altid. Og aldrig, aldrig, aldrig knæle for en Mand og sige Elskede! Som Mor. Føj, at hun ikke skammede sig ned i Jorden.

Kirsten Klitgård:

Håndskrevne dedikationer i nogle bøger, Karin Michaëlis har givet til venner og bekendte. (Hvor ikke andet er angivet, har jeg selv bøgerne).

En række af dedikationerne er rettet til den 20 år ældre **Emma Gad** (1852-1921), som var forfatter og journalist, yderst aktiv deltager i foreningsliv samt organisator af udstillinger. Hun skrev skuespil og flere bøger om etikette, bl.a. *Takt og Tone, om Omgang med Mennesker* (1918). Hun var gift med kontraadmiral Urban Gad (1841-1920).

Deres søn Peter Urban Gad (1879-1947) begyndte som maler og skuespiller, men gjorde karriere som forfatter og filminstruktør. Han skrev og instruerede i 1920 filmen *Afgrunden* med Asta Nielsen, som han var gift med 1912-1918.

Den tidligste dedikation, jeg har set til hende, er i **Gyda** (1904). (Trykt tilegnelse: *Til min mand*).

*Til min kære, kære Fru Gad
med saamange gode Tanker og
Hilsener, som kan være på dette
tomme Blad. Jeg haaber gerne, at
Admiralen og Peter Urban gør
mig den Glæde at læse "Gyda"*

*Farvel Tak for sidst
Karin Michaëlis*

Munken gaar i Enge (1905). Dediceret til **Emma Gad**. (Trykt tilegnelse: *Til min Veninde Agnes Witzansky*)

Kære Fru Gad!

*Hermed en lille munter Bog, som jeg haaber
De og Deres vil have en lille bitte Glæde af at læse.*

Octbr. 1905

*Deres varmt hengivne
Karin Michaëlis*

(Til samme titel blev der i *Trolspejlet* nr. 26 bragt en lang håndskrevet tilegnelse til **Agnes Witzansky**)

De smaa Mennesker (1906). Dediceret til **Emma Gad**.

Til Fru Emma Gad

*med hjertelig Hilsen
fra*

31 Jan 1906

Karin Michaëlis

Tommelise (1906). Dediceret til **Emma Gad**. (Trykt tilegnelse: *Til Betty Nansen*)

25 Sept 1906 Løveapoteket

Odense

Kære Fru Gad!

*Tag med denne Bog en forsinket men derfor
lige ærlig ment Lykønskning til Sukcessen - den
var da efter Noder. De kan tro, det frydede os paa
Deres vegne. Hilsen til Admiralen og Peter Urban.*

*Deres nu og altid hengivne
Karin Michaëlis*

Over al Forstand (1907). Dediceret til **Emma Gad**. (Bogens ejer er Aase Skotte Møller)

Octbr. 1907

*Kære elskelige Fru Gad
istedet for nok et Brev
denne bitte Tingest af en Bog
fra Deres*

Karin Michaëlis

p.t. Thurø

Tro som Guld (1909). Dediceret til **Emma Gad**. (Trykt tilegnelse: *Til Fru Olga Ott Kære Olga, som en Tak for stærkt og trofast Venskab vies denne lille triste Bog dig og mindet om Johannes. Han er ikke mere, men vi, der var saa lykelige at se ind i hans Hjerte, vi glemmer ham ingensinde.*)

Olga Ott (1871-1929), der var en barndomsveninde af Karin Michaëlis, var journalist og forfatter og gift med den kendte bladmand Johannes Hansen-Ott (1873-1906). Det mellemste af deres tre børn var forfatteren Estrid Ott (1900-1967).

Octbr. 1909

Kære Fru Gad!

*Bedre sent end aldrig. Jeg fik kun faa Exemplarer
over til Thurø, derfor blev De – ikke glemt men -
gemt, og først nu er jeg istand til at gøre Fejlen
god igen. Tag denne min sidste meget
udskældte Bog med en varm og trofast
Hilsen til Dem og Admiralen og Deres
"lille Dreng" fra Deres altid saa hengivne
Karin Michaëlis*

*Pennen er ny, og jeg er træt, derfor denne
fuldkommen vanvittige Skrift.*

Hjertets Drømme (1915). Dediceret til **Emma Gad**. (Trykt tilegnelse: *Til alle dem, der holdt af Harriet*).

*Til den kæreste og fineste af alle "ældre"
Herrer, Admiral Gad, og den yngste og mest
kærligt forstaaende blandt alle - "lidt ikke helt
ucældre" Damer, Fru Emma*

*i tro Venskab
fra Karin Michaëlis Stangeland*

Dec. 1915

*Den rare, lange, omtrent voksne P.U.G. maa
gerne læse den, hvis den ikke kan gøre ham
Fortræd - men i saafald bedes Forældrene
stænge den inde i Bogskabet og tage Nøglen
i Lommen.*

Opfer. Kriegs- und Friedenswerke an der Donau (1917). Dediceret til **Genia og Herrman Schwarzwald**. (Bogen findes i Randers Stadsarkiv).

*Meinen geliebten, unerreichbaren, Liebesgenien, Genia und Herrmann
von Eure flatterhafte, unzuverlässige, trotteliche
aber Euch bis in Himmel und Hölle engelhaft
und teuflisch bewundernde*

Karinchen

Wien 3/5 1917

*Jeder Mensch, der dies Buch vom Haus Schwarzwald
fortschleppe, muss ihn innerhalb 2 Wochen zurückbringen
- unter Todesstrafe.*

Die Verfasserin.

(*flatterhaft*=forfløjen; *unzuverlässig*=upålidelig; *trottelig*=fjolle)

30 Dages Laan (1920). Dediceret til **Emma Gad**.

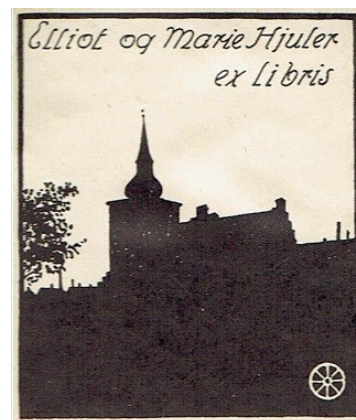
Min elskelige Veninde Emma Gad
med alle Hjertets gode Ønsker
fra

Karin

Dec. 1920

Syv Søstre sad (1923). Dediceret til **Marie Hjuler** (1894-1986, tegner, født i Randers).
(Trykt tilegnelse: *Til min kloge og muntre Veninde, Herdis Bergstrøm*). (Bogen findes i Randers Stadsarkiv og indeholder et exlibris for arkitekt Elliot Hjuler (1893-1968) og Marie Hjuler, der viser Sct. Mortens kirke i Randers)

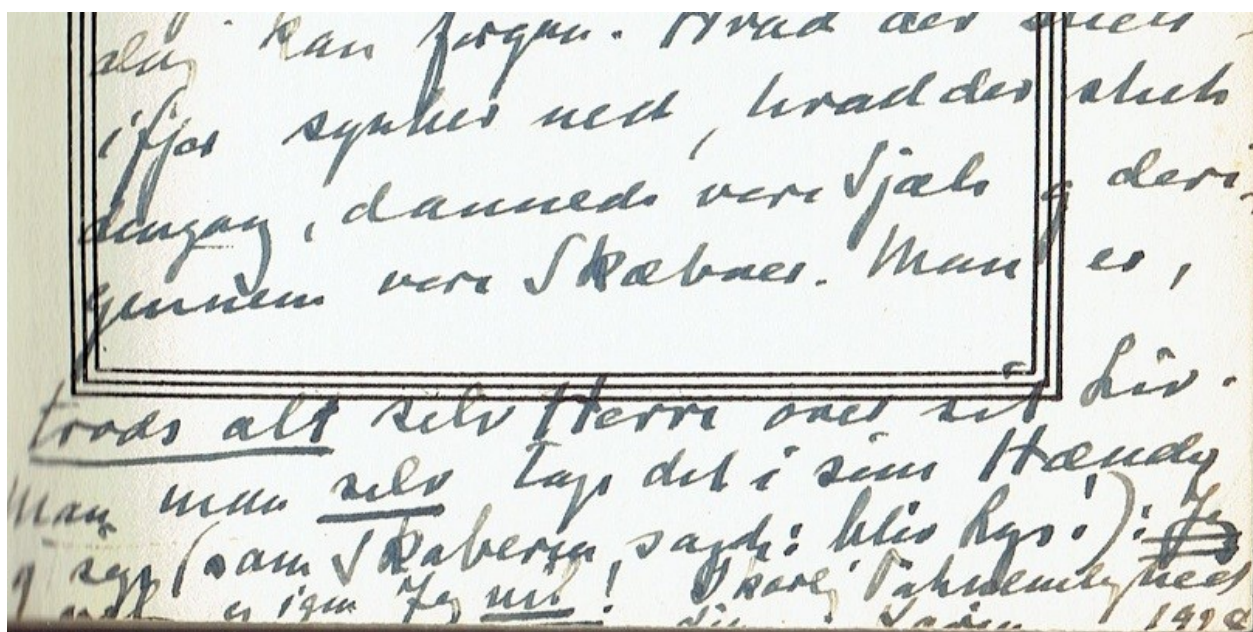
*Marie Hjuler
Vi blev ganske vist ikke født af den samme
Mor, alligevel er vi Søstre, Tvillingsøstre. Jeg
kom nok et Par Minutter før du, men det
hænder jo altid for den ene af Tvillingerne,
og hvad gør det i den store Evighed
din
Karin Michaëlis*

... *Synd og Sorg og Fare* (1928). Dediceret til **Tulle** (egt. *Nathalia*) **Falk-Jensen** (1879-1938), som var tvillinge-søster til forfatteren Christian Rimestad (1879-1943) og gift med Ejnar Falk-Jensen (1877-1932), hvis exlibris *EFJ* findes i bogen. Han var kasserer for Dansk Forfatterforening.

Af Karin Michaëlis' brev 4. december 1939 til Julie Føste – se Troldspejlet 29 – fremgår det, at Tulle Falk-Jensen havde haft svære psykiske problemer.

Kære lille Tulle – Veninden gennem
de mange Aar, du i Venskab altid
paalidelige – naar du læser denne
Bog, vil sikkert ogsaa for dig enkelte
Ting fra længst forsvundne Dage
stige op – som Røg fra en Skorsten
graa mod blaa Luft – for snart
igen at forsvinde – blaat i
blaat, alligevel vil du her ikke
kunne forveksle levet med
skrevet, skrevet med levet.
Der er Blod og Taarer i denne Bog [,]
Ungdom, der svandt, Ungdom der
aldrig kan forgaa. Hvad der skete
ifjor synker ned, hvad der skete
dengang, dannede vore Sjæle og deri-
gennem vore Skæbner. Man er,
trods alt selv Herre over sit Liv.
Man maa selv tage det i sine Hænder
og sige (som Skaberen sagde: bliv Lys!): Jeg
vil [?] [..] igen. Jeg vil! I kærlig Taknemlighed
din Karin 1928

(Mindre kan også gøre det. En ukendt læser fik følgende med på vejen i sit eksemplar af samme bog:)

*Nu er De jo næsten
tvungen til at købe alle
de foregaaende Exem-
plarer – har De vel
forstaaet -*

1928

Karin Michaëlis

*Ein gutes Buch verkaufen, heisst
die Welt bereichern!*

Dr. Genia Schwarzwald, Wien.

